

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XXXII. Exactores Communitatum, an & quando possint cedere jura Communitatis, mutuantibus pecunias pro solutione summarum per Communitatem debitarum. Et utrùm cessio jurium facta emptoribus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

ligi debet rebus sic stantibus. Mastrill. ibidem, num. 87. post Anchar. consil. 402. Craver. consil. 95, n. 3. Alciat. consil. 49. num. 5. lib. 8.

Et in effectu conductores gabellarum obtinuerunt à Civitate Avenionensi congruam mercedis remissionem, ex prædictis fundamentis: & iterum conductores monetæ Pontificiæ Avenionensis, ob non fructuonem patariorum ex arte confectorum: item conductores decimarum cujusdam Capitoli, & aliis multis in causis ita obtinui, & exequi feci.

CAPVT XXXII.

Exactores Communitatum, an & quando possint cedere jura Communitatis mutuantibus pecunias, pro solutione debitorum ejusdem. Et utrum cessio jurium facta emptoribus bonorum, solventibus de pretio ipsorum, producat non solum liberationem, sed etiam subrogationem in jus Communitatis. Et utrum creditor qui curavit bona sui debitoris vendi sub hasta, non interveniente reali pretii numeratione, sed habita fide de pretio, amittat anterioritatem hypothecarum, quas habebat super bonis primi debitoris.

S V M M A R I V M.

- 1 Cedere jura possunt omnes, quibus à lege prohibitum non est.
- 2 Omnis actio, siue directa, siue utilis, cedi potest.
- 3 Exactor cui Communitas remisit suas actiones, tam utiles, quam directas, potest illas alteri solventi cedere, si exigat ad suam utilitatem.
- 4 Exactor ad quem pertinet utilitas & damnum exactionis, dicitur potius veluti emptor exactionis, & censetur procurator in rem suam.
- 5 Quis dicatur procurator in rem suam.
- 6 Exactoribus competunt omnia privilegia Communitatum circa exactionem.
- 7 Concesso alicui mandato, omnia consequutiva mandati concessa censentur.
- 8 Simplex exactor sine speciali mandato jurium cessionem fecere non potest.
- 9 Cessio jurium facta tertio emptori solventi de pretio bonorum venditorum, non valet tanquam cessio, sed habet tantum vim liberationis.
- 10 Constitutio census nulla est, si pretium non fuerit translatum in venditorem census.
- 11 Nemo potest acquirere cessionem jurium adversus illum, quem invitum liberavit.
- 12 Cessio facta solventi de pretio bonorum venditorum, valida est quando solutio facta fuit nomine, & tanquam de pecuniis emptoris, qui voluit sibi jura acquirere, præcedente pacto subrogationis & cessionis faciende.
- 13 Solvens debitum alienum cum protestatione sibi ipsi acquirendi, etiam si solvat de pretio bonorum emptorum, sibi acquirit jura mediante jurium cessione.

- 14 Translatio pecunia facta in alium, non potest operari ultra partium intentionem.
- 15 Solutio facta anteriori creditori sub qualitate cessionis jurium, non inducit plenam liberationem, sed tantum conditionalem, ita ut supervenientibus molestiis, perinde sit ac si liberatio facta non fuisset.
- 16 Pecunia censetur tradita debitori, & brevi manu ejus creditori, celeritate conjungendarum actionum.
- 17 Solvens presumitur solvere de pecuniis propriis in casu dubio, sed non in casu claro.
- 18 Solvens pro alio sine mandato, habet actionem personalem, si non fuerit prohibitus ab eo, cujus nomine solvit.
- 19 Solvens exactori Communitatis, acquirit ipso jure actionem personalem.
- 20 Emptor solvens de pecuniis propriis cum expressa declaratione, quod vult emere nomen creditoris, & sibi acquirere, potest valide impetrare cessionem jurium in sui favorem.
- 21 Liberatio bonorum sub hasta publica, nulla est, si non fiat in pecunia numerata.
- 22 Si creditor vendi faciens sub hasta, consentiat liberatario fidem haberi de pretio, oritur tacita delegatio, & liberatur debitor cujus bona subhasta sunt.
- 23 Liberatio bonorum habitâ fide de pretio, est valida, si creditor consentiat in actu liberationis, ita ut obligatio debitoris extincta remaneat.
- 24 Si plures sint creditores, omnium requiritur consensus, ut liberatio habitâ fide de pretio valida sit.
- 25 Venditio judicialis pignorum habitâ fide de pretio, fieri potest, quando qualitas pignorum id suadet.
- 26 Si liberatio & subhastatio sit nulla, remanent jura creditorum illa, quia iudicialis reduciuntur ad non titulum.
- 27 Delegatio non inducitur per subhastationem, quando creditor expresse protestatur salvas sibi, & illas actiones remanere.
- 28 Creditor non est in culpa, subhastari faciens absque numeratione pecunie, si id fiat pro utilitate creditorum.
- 29 Idem si liberatarius esset solvendo tempore liberationis.
- 30 Idem si omnes creditores consentiant liberationem fieri habitâ fide de pretio.

Stephanus annum redditum Francisco vendiderat eâ lege, ut pretium census hujusmodi impenderetur pro medietate pro collectis bonorum ipsius venditoris, pro alia medietate pro collectis bonorum Nicolai, quibus se oneratum esse Stephanus asseruit, subsequente solutione per Franciscum exactori, pro utriusque collectæ solutione facta, cum cessione jurium per exactorem concessa, De cessionis validitate fuit dubitatum.

Primo igitur quaesitum fuit, utrum exactor, Communitatis nomine, jus habeat cedendi actiones & hypothecas Communitatis, si ei ab ipsa specialis facultas data non fuerit.

Secundo, utrum solutio illa facta censetur de pecuniis debitoris, & ita liberationem quidem patriat, sed non iurium cessionem validam.

Tertio

Tertio, utrum Franciscus præjudicaverit suis hypothecis, acceptando in debitorem quemdam liberatorem bonorum, aliàs ad dictos Stephanum & Nicolaum spectantium, qui loco pretij sibi assumpserat onus solvendi, & extinguendi censum illum annum Francisco debitum.

Ad primam questionem dixi, exactorem in casu proposito, jura Communitatis cedere potuisse, ex multis facti circumstantiis.

1 Primò, ex regula generali, quod cessio jurium omnibus illis permessa est, quibus à jure non reperitur prohibita. Oliban. *de actionib. part. 2. lib. 1. cap. 4. n. 3.*

2. Secundò, quia omnis actio, sive directa, sive utilis, cedi potest. Card. Tusch. *litera C. conclus. 212.*

3. num. 5. Dictus autem exactor, quamvis fuisset simplex procurator, habebat tamen directam actionem, quam nomine Communitatis intentare poterat ad utilitatem propriam, quia pecuniæ exigendæ ad ipsum spectant, solùmque tenebatur pretium conventum solvere Communitati: & ideo actio directa apud eum erat efficax, & cedi poterat; maxime cum haberet ampliam, & prægnantibus clausulis munitam facultatem. Castren. in *l. si procurator, num. 4. & 5. ff. de procurat.* Vbi dicit, quod quantum ad agendum actio directa, quæ competit procuratori, præfertur utili quæ est apud dominum: non solùm autem habebat directas, sed etiam utiles actiones sibi cessas ab ipsa communitate; quippe qui poterat agere, ac etiam exigere, & recalcantibus cogere ad solutionem remediis executivis; solutiones recipere, & instrumenta cancellare; quæ omnia actionem utilem respiciunt: & erat in effectu constitutus procurator in rem suam, quia lapsus erat tempus exactioni præfixum, & ipse erat debitor totius pretij residui exactionis erga Communitatem.

4. Actio igitur adversus debitores ipsi proprio nomine competebat, cum non esset nudus exactor, sed potius emptor dictæ exactionis. Roman. in *l. prator ait, §. 1. n. 2. ff. de aqua pluvia arcend.* ubi dicit quod emptores gabellarum Communitatis, dicuntur procuratores in rem suam, quia agunt ad proprium commodum: sequitur Mantica. *de rati. convent. lib. 7. tit. 2. num. 32.* Et generaliter quicumque habeat facultatem exigendi ad propriam utilitatem, dicitur procurator in rem suam. Francisc. Aretin. *consil. 125. num. 1. & 2. Bertrand. consil. 235. num. 2. volum. 7. & notatur in l. qui stipendia, Cod. de procurat.* Mantica. *d. lib. 7. tit. 2. n. 29.* adinstar usufructuarii, qui dicitur procurator in rem suam proprietarii. Mantica. *ibidem, num. 30.* Erat enim duntaxat debitor quantitatis erga Communitatem: credita verò ad ipsum uti emptorem exactionis spectabant. Gratian. *discept. forens. 666. num. 21. & faciunt tradita superius, cap. 16.*

6. num. 2. & 3. Et ad istos exactores pertinent omnia jura & privilegia Communitatis. Losæus *de jure univers. part. 3. cap. 9. num. 30.* & cum facultatem Communitas exactori concessisset faciendi quitancias publicas, instrumenta cancellandi, & alia plura, de quibus in instrumento; verisimile est quod dare voluerit facultatem, etiam cessionem jurium faciendi. Mantica. *dict. lib. 7. tit. 14. num. 13. & 14.* cum cessio jurium sit consequutiva quitanciæ & cancellationis.

7. Et concessio mandato, censetur concessa quæ solita sunt & consuetæ, qualis est jurium cessio tertio solventi faciendæ, dum hoc tendit ad facilitorem exactionem summarum debitorum. Bertrand. *consil. 102. num. 4. volum. 2. prior.* Surd. *decis. 213. num. 4.* Et sic judicatum & observatum fuit: & cessio jurium facta per exactorem, fuit habita pro valida, & legitima; quia verè iste exactor vigore dictarum clausularum appositarum in instrumento cum Communitate cele-

brato, fuerat constitutus procurator in rem suam, & totum commodum vel dñum debitorum ad ipsum spectabat, juxta tradita per Bertazol. in *tract. de clausul. inferum. claus. 29. gloss. 1. & 2. & alioqui simplex exactor, qui est veluti simplex procurator, jura & actiones sine speciali mandato cedere non potest; cum speciali verò mandato, cedere posset. Bertazol. in dict. tract. claus. 27. gloss. 1. num. 7. Jacob. de Aren. de cession. jur. num. 36.*

Ad secundam difficultatem dubium in eo consistit quod dum Stephanus fuisset oneratus soluere tantum emptor bonorum Nicolai, solutiones per eum aut per alios ejus nomine factæ, non habebant vim cessionis jurium; sed tantum operabantur liberationem, cum essent factæ per emptores bonorum, & de pretio illorum, & per consequens de pecuniis Nicolai debitoris, ex notat. per Ludovis. *d. decis. 68. n. 2. & 3. Gratian. discept. forens. 286. num. 6. & 7. & discept. 793. num. 24. Rota decis. 63. num. 4. & 426. num. 3. part. 2. recent.*

Quod autem solutio facta fuerit de pecuniis venditoris, patet; quia si in ipsum non fuissent translata pecuniæ ex pretio provenientes, constitutio redditus annui esset nulla; cum requiratur ut emptor census transferat realiter pretium in venditorem. Rota *part. 2. recentior. decis. 56. num. 6. & decis. 793. num. 24.*

Secundò, quia cum Nicolaus intenderet plenè liberari, non potuit Franciscus annui redditus emptor acquirere cessionem jurium contra illum, quem invicem liberavit. Bartol. in *l. si stichum, §. si ab alio, ff. de novat.* quia solutio fieri non poterat contra formam in mandato contentam, quæ erat ut Stephanus solveret effectualiter pro Nicolao, non autem ut remanerent in statu obligationis favore emptoris census, *l. diligenter, ff. mandati.*

Verum, negotii qualitas & circumstantia effecerunt ut contrarium fuerit resolutum; siquidem jura prædicta locum habent, quando solutio facta est de pecuniis debitoris; cum tamen in casu proposito solvens expressè declarasset & protestatus fuisset se solvere de pecuniis propriis, & ad suam propriam utilitatem, animo sibi acquirendi jura, & actiones, & proprium negotium gerendi, maxime præcedente expressa conventionione, quod ipse esset subrogatus in jus creditoris, & quod exactor sibi cederet jura, prout cessit, & cedere poterat, ut supra ostensum fuit: quo casu cessio est valida, ex notat. per Addent. ad Burat. *decis. 420. num. 9. & in terminis annui redditus docet Gaspar Roderic. de annuis redditib. lib. 2. quæst. 20. num. 6.* potestque huic casui applicari distinctio superius allata, *cap. 29. in 2. conclusione, num. 3.* Quod si iste emptor solverit nomine venditoris, non potest cessionem jurium obtinere: secus si solverit nomine proprio, & ad sui utilitatem, animo acquirendi sibi jura creditoris dimissi: hoc enim casu non video, quid impediat quominus in ejus locum succedat, prout novissimè tenuit Fernand. Arias de Mesa *lib. 2. variar. resol. & interpret. iur. cap. 3. num. 7.* licet loqui videatur de successione quoad jus excipiendi, iuxta *decis. Vincentii de Franch. 134.* sed clariùs Anton. de Amat. *variar. resol. cap. 7. num. 12. & 13.* qui licet loquatur de extraneo solvente, tamen eadem ratio militat in emptore, quando expressè declarat se proprio nomine solvere, ut sibi acquirat; alioqui si semper censeretur soluisse de pecuniis, & nomine ipsius venditoris, nec in creditoris ius succederet, præcedente pacto expresso; & cessione jurium subsequarà; quod tamen mox admittendū esse ostendimus, & est de mète Rotæ, ut testatur Addent. ad Burat. *d. decis. 420.*

Et

- 14 Et licet dominium pecunie translaturum videatur in Stephanum annui redditus venditorem; translatio illa non operatur nisi juxta formam conventam inter solventem, & recipientem. Ruyn. *consil.* 143. n. 2. volum. 5. & sola pecunie traditio non sufficit, nisi concurrat etiam animus dominium transferendi. Rota *decis.* 516. num. 4. part. 4. *recent.* unde pecunie non dicuntur translatae in Stephanum, nisi sub conditione soluendi creditoribus Nicolai, & jus acquirendi Francisco. Rota apud Cens. *decis.* 384. num. 6. ¶ & solutio facta creditori anteriori sub qualitate cessionis iurium, non inducit liberationem integram, sed tantum conditionalem: ita ut supervenientibus molestiis, liceat uti iuribus celsis, non obstante liberatione. *dist.* *decis.* 384. n. 7. ¶ Igitur quando solutio facta esset venditori census, tamen celeritate conjungendarum actionum, censetur unus actus in alio occultatus, & facta solutio de pecuniis Francisci emptoris: per text. in l. 3. §. fin. ff. de donat. inter vir. & uxor. & ibi *Glof.* in verb. occultare, & in l. singularia 13. ff. si cert. petat. Cens. de cens. lib. quest. 48. num. 30. ¶ Praesumitur quidem in dubio, quod solvens de pecuniis propriis solutionem fecerit, sed non in casu claro, prout hic: Rota *decis.* 416. n. 4. apud Censum. Pecunia igitur brevi manu tradita censetur per emptorem census. Jaf. in l. qui in aliena. num. 4. ff. de acquir. heredit. Cens. quest. 50. num. 22. & 23. Rota apud eundem *decis.* 133. num. 12. & 134. num. 4.
- 15 Dices, succedere quidem emptorem in actione personali, quia non erat verum in facto quod adesset prohibitio primi illius debitoris, nempe Nicolai, cuius negotium gerebatur: Burat. *decis.* 637. num. 2. & *decis.* 509. num. 2. ¶ maxime quia solutio facta erat exactori Communitaris, quo casu personalis actio ipso iure transfertur in solventem cum suo privilegio. Surd. *consil.* 444. num. 10. Rota *decis.* 592. n. 4. §. 6. part. 5. *recent.* sed dubium propositum esse de successione in jus hypothecae: ideo de ea in specie agendum esse. ¶ Sed adhuc dicendum est, successisse emptorem in jus hypothecae, cum non uti emptor, nec nomine venditoris, sed tanquam quilibet extraneus, & nomine suo proprio, & animo sibi acquirendi solutionem se facere nominatim expressisset, & eo nomine cessionem iurium sibi fieri obtinisset: quo casu de cessionis validitate dubitari non debet; cum cesset illa ratio, quod solutio facta fuerit de pecuniis venditoris, ad notata per Surd. *dist.* *consil.* 444. num. 13. Rotam dicta *decis.* 592. num. 5. part. 5. *recent.* Duard. de cens. §. 5. quest. 23. num. 30.
- 16 In tertia quaestione supponendum, liberationem bonorum quae sub hasta publica distrahantur, fieri debere in pecunia numerata, l. a divo Pio, 15. §. sed si emptor, versic. oportet, ff. de re judic. Gratian. *discept. forens.* cap. 1. num. 5. & 6. Mangil. de subhastat. quest. 13. num. 4. & sequentibus. Rota *decis.* 50. & 63. part. 4. divers. Ricc. collect. 3584. Fontanel. de pact. nuptial. claus. 7. §. 3. p. 6. num. 19. fol. mihi 512. quia quavis emptor se se oneraverit solutione debitorum, aut illi habita fuerit fides de pretio, non propterea liberatur debitor, cuius bona venduntur, sed semper remanet obligatus: & sic non satisfat intentioni legis, quae est ut debitor, cuius bona distrahantur, integram liberationem ad taram pretii liberationis consequatur. ¶ Imò quando creditor permittitur bona liberari ultimo offerenti, absque actuali pretii exbursatione, tunc videtur consentire, ut debitoris, cuius bona subhastantur, debitum extinctum esse censeatur, saltem per viam delegationis, quae fit ministerio legis & Iudicis, quia iudex supplet factum partis: ideo videtur loco debitoris delegare emptorem, emptor vero me-

diant empione videtur se obligare creditori, ad cuius instantiam fit subhastatio, quem creditor ipse acceptat in suum debitorem: tribus autem his concurrentibus perficitur delegatio, & primus debitor consequitur liberationem: prout ista omnia tradit Rota *decis.* 284. num. 2. part. 3. *recent.*

Consentiente igitur creditore, liberatio valida est; licet non intervenerit pecunia numerata: sed consensus iste in ipso actu liberationis praestari debet; ita ut per talem consensum debitor, de cuius bonis subhastandis agitur, remaneat liberatus a suo creditore. Rot. *decis.* 232. n. 5. part. 3. *recent.* Ludovisi. *decis.* 23. n. 6. & *decis.* 411. num. 13. & 14. part. 5. *recent.* & apud Cens. *decis.* 536. num. 15. & apud Burat. *decis.* 257. num. 23.

Quod si plures sint creditores, omnium requiritur consensus, & si aliqui duntaxat consentiant liberationem fieri habita fide de pretio, horum consensum aliis praedicare non potest. Anton. Niger in tract. de judiciali pignori. cap. 1. §. 6. num. 8. & 9.

Praedicta tamen regula limitatur, ut scilicet non sit necessaria actualis pretii subhastationis numeratio, quando qualitas pignorum aliud suadet, & Iudex ideo credit expedire, ut liberatio fiat habita fide de pretio. Bertazol. clausul. 38. §. 1. num. 19. in fin. Niger *dist.* cap. 1. 6. in princip. num. 46. Castren. in l. exequatur, §. si vendideris, ff. de pignori act. n. 2. in illis verbis: Ego puto hoc verum, si nihil potest imputari, quia non poterat aliter vendere.

Secundo advertendum est nihil interesse istius creditoris, si bonorum adjudicatio valida sit, aut invalida ex capite habitae fidei de pretio: si enim liberatio sit valida, non potest illi imputari, quod bona sui debitoris curaverit sic liberari: si invalida, ergo illae ipsi remaneant primae actiones; cum titulus venditionis reducat ad non titulum: ergo primae jura in suo robore manent. Surd. *decis.* 51. num. 19. & 20. Rota *decis.* 370. num. 3. part. 1. *recent.*

Tertio notandum est, quod licet mox dictum fuerit mediante liberatione bonorum debitoris induci novationem, & primi debitoris liberationem; hoc tamen non procedere, quando creditor expressè protestatur in contrarium; nempe se nolle illum acceptare in debitorem, nec à primis obligationibus recedere. Surd. *decis.* 23. Gratian. *discept.* 64. num. 22. Hodiern. ad dictam *decis.* 23. numero 2. Bertazol. claus. 33. §. 18. num. 3. Cagnolini. in l. singularia, num. 88. ff. si cert. petat.

Quarto quod creditor non dicitur esse in culpa, consentiendo bona liberari, absque reali exbursatione pecunie, quando liberatio sic facta fuit ad utilitatem creditorum, & pro majori bono, ut ultra citatos supra num. 25. tenet Mangil. de subhastat. quest. 62. num. 9. ¶ Idem dicendum, si emptor pignoris tempore venditionis esset solvendo, postea vero deterioris conditionis effectus fuerit. Negulant. de pignoriis, part. 6. membr. 1. num. 38. quia creditori hoc casu nihil imputari potest, si ejus fidem sequutus fuerit in distractione pignoris facienda.

Similiter creditor curans bona debitoris liberatio ad adjudicari, non est in culpa quando intervenit consensus omnium interesse habentium. Rota *decis.* 464. num. 1. part. 2. *recent.*

Ex quibus concludendum est, nihil huic creditori imputandum, cum & expressè de jure suorum reservatione fuisset protestatus, & Commissarius pro bono universali creditorum liberationem sic fieri, consentientibus interesse habentibus, ordinasset.